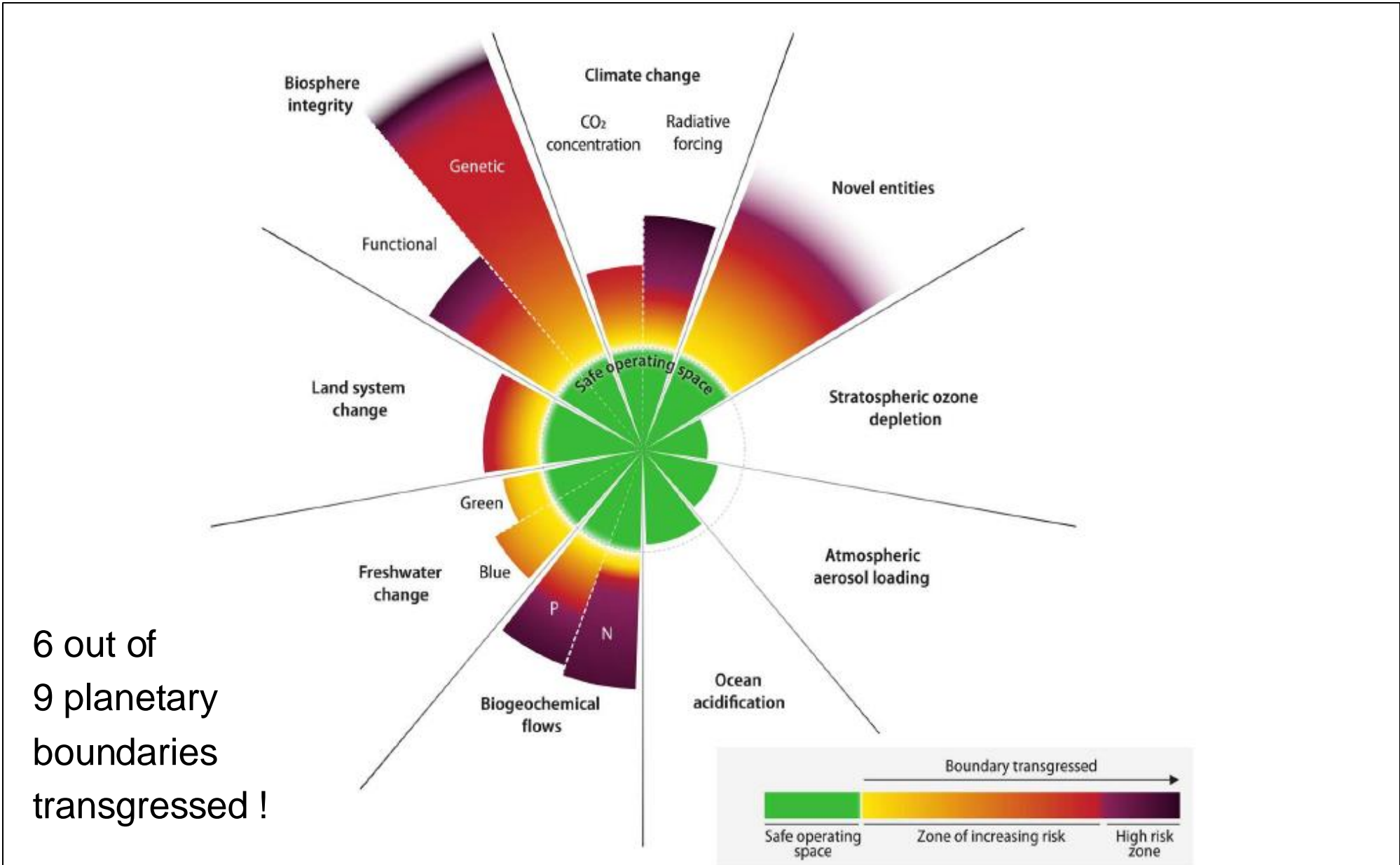

Verlaat de ivoren toren en de werfkeet: maak samen werk van natuurgebaseerde oplossingen

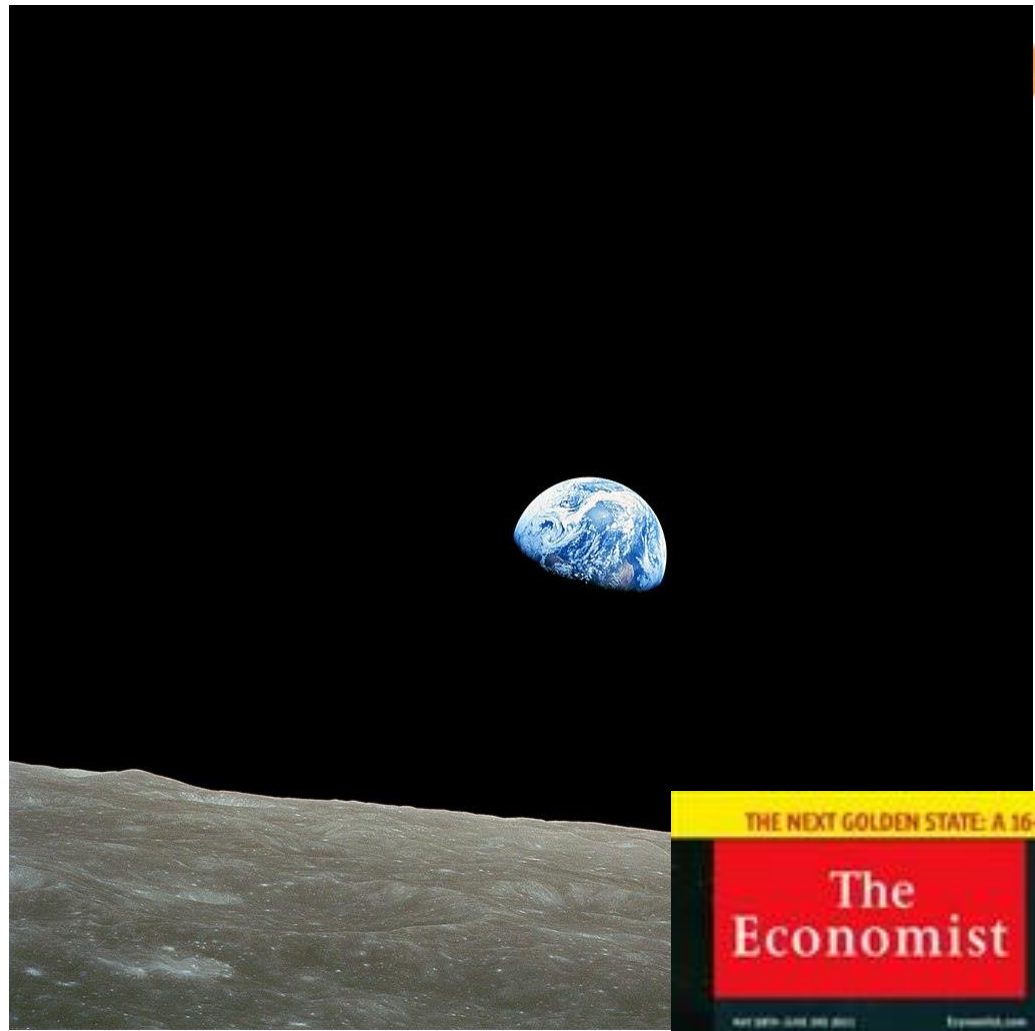

Kris Verheyen

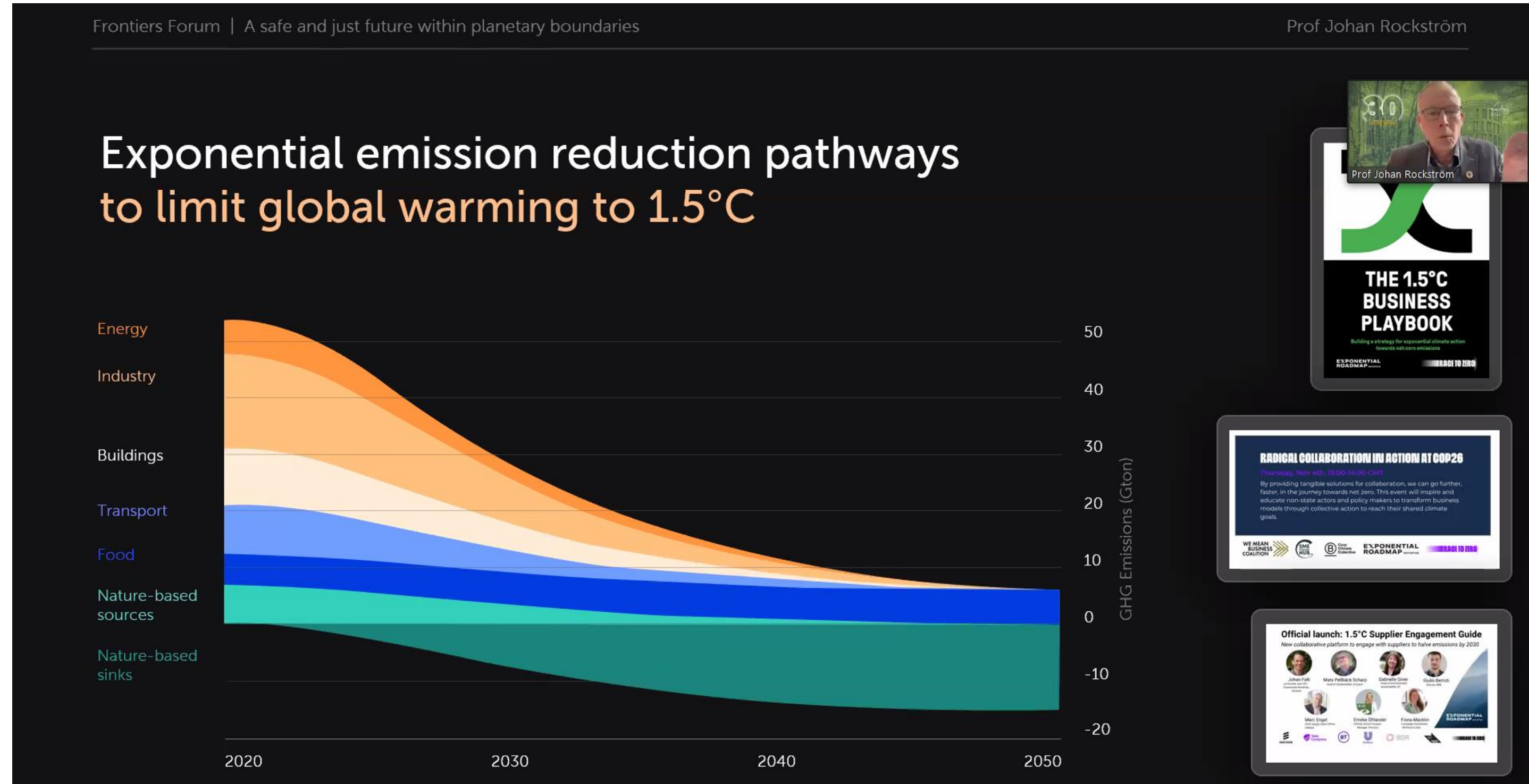
Ons natuurlijk kapitaal erodeert in hoog tempo!

Bron: Richardson et al. 2023

Natuurgebaseerde oplossingen zijn een deel van de oplossing

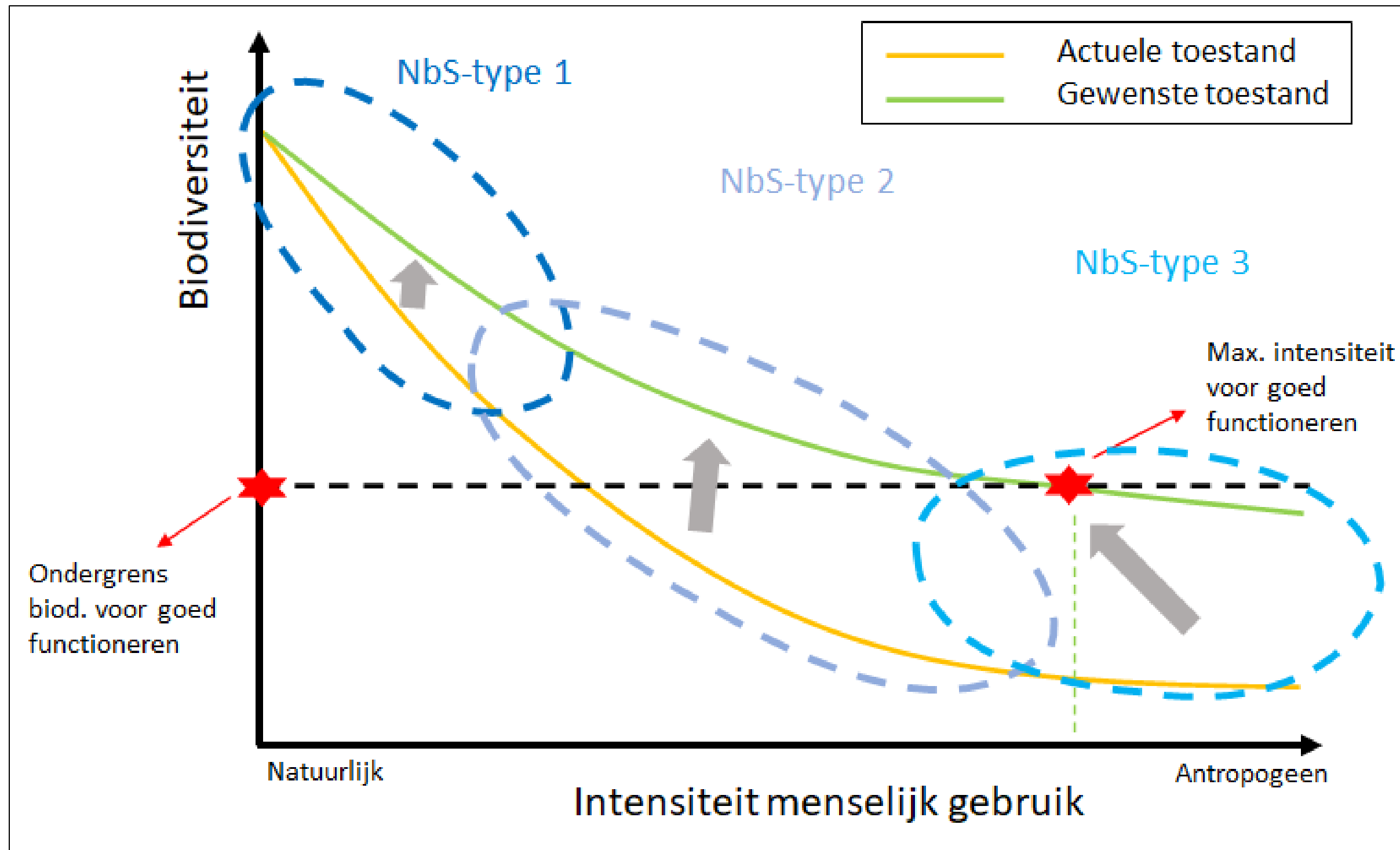

Bron: Rockström 2022 – Frontiers Forum

Bron: IUCN 2020

Natuurgebaseerde oplossingen zijn een deel van de oplossing

Source: adapted from Schneiders et al. 2012 and Eggermont et al. 2015

NbS-type 1
verhogen van de connectiviteit tussen natuurgebieden

Source: Vildaphoto – Yves Adams

NbS-type 2
agroforestry

NbS-type 3
aanleg van Wadi's

Source: Vildaphoto – Jeroen Mentens

Natuurgebaseerde oplossingen: hoe van theorie naar praktijk?

Globale uitdagingen

Lokale oplossingen

GMF Groenblauwe parels voor Ekkergem - Gent

De vzw Gents MilieuFront onthardt 4 locaties: de lagere school 'Balans', de universitaire campussen 'Coupure' en 'Dunant' en de straten van de dichtbebouwde woonwijk Ekkergem in Gent. In totaal wordt er zo'n 1481 m² aan stoepstenen en asfalt uitgebroken. Voor de onderwijsites staat o.a. het volgende op de planning:

- aanbrengen van een infiltratievoorziening op de overloop van een hemelwaterput
- openbreken van een teveel aan parkeerplaatsen voor auto's
- groenblauwe inrichting van een plein
- nieuwe plantenzones met ongelijke niveaus

In de woonwijk komen er geveltuintjes.

©Jean-François Van den Abeele

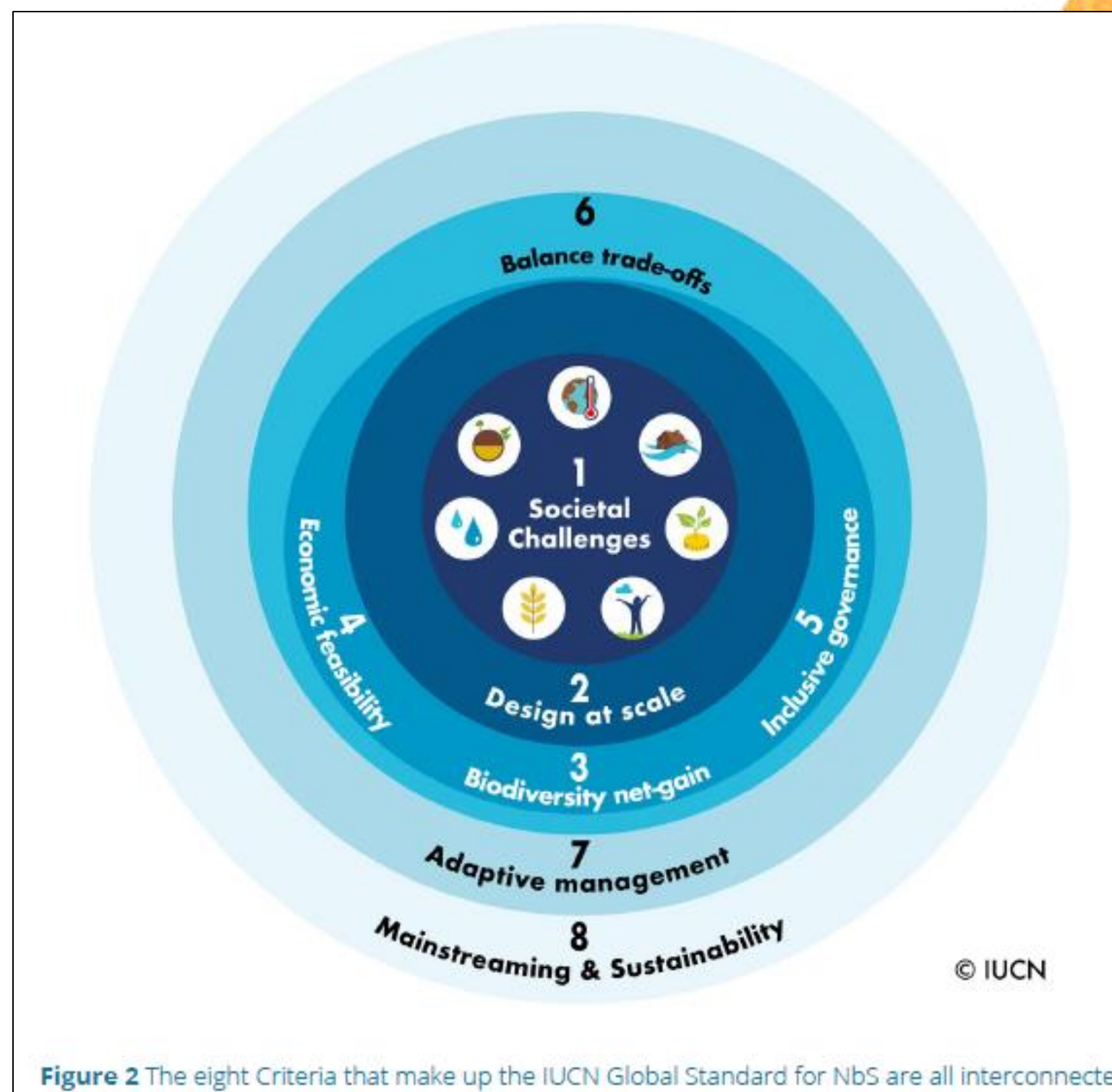
Bron: <https://omgeving.vlaanderen.be/nl/realisaties/gmf-groenblauwe-parels-voor-ekkergem-gent>

Natuurgebaseerde oplossingen: hoe van theorie naar praktijk?

Globale uitdagingen

Lokale oplossingen

(die effectief, efficiënt, adaptief, inclusief, schaalbaar, ... moeten zijn)

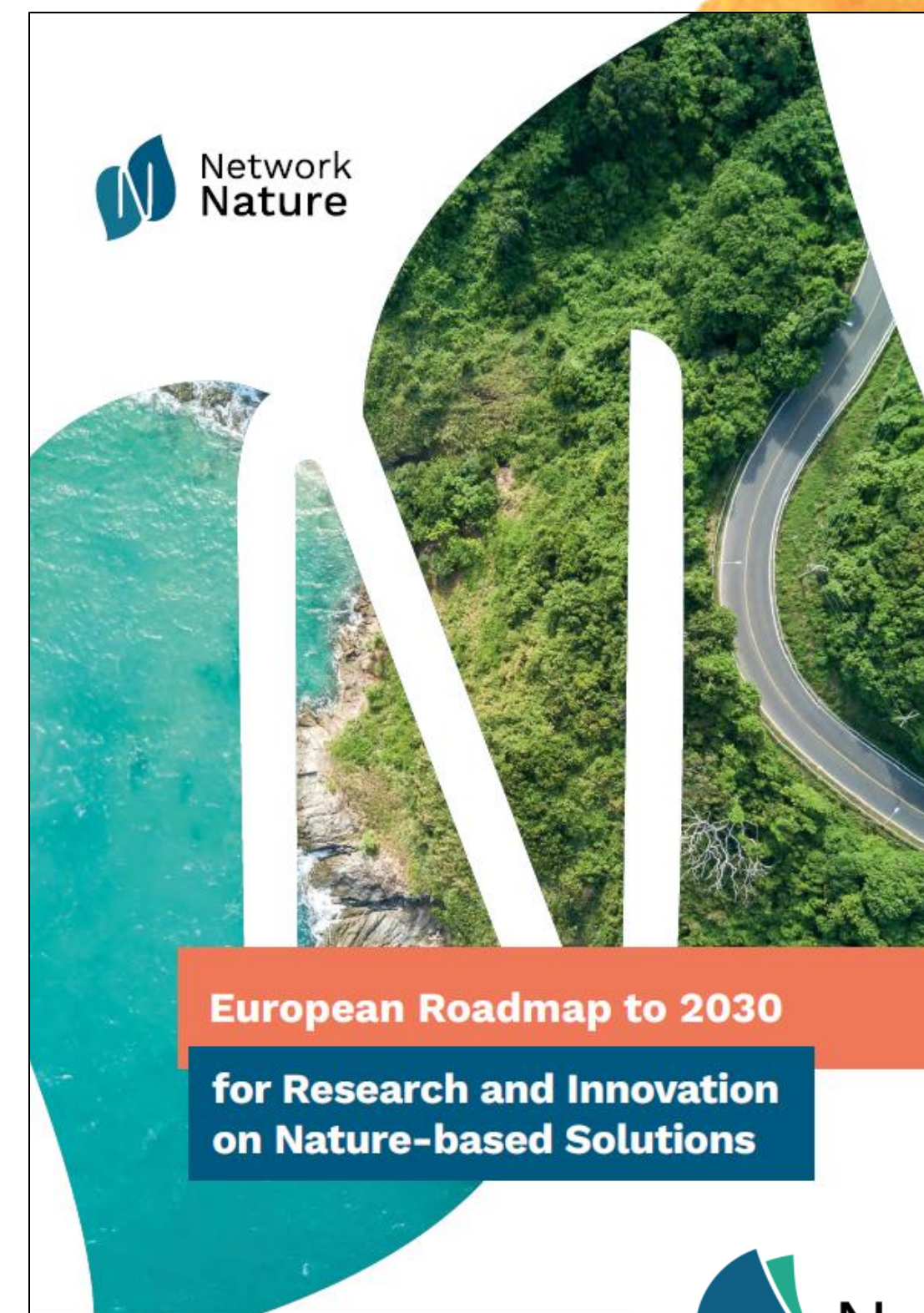
Natuurgebaseerde oplossingen: hoe van theorie naar praktijk?

De complexiteit van NbS-ontwerp en de urgentie van hun implementatie op schaal vereisen, onder andere, een goede samenwerking tussen wetenschap en praktijk.

Maar is dit ook het geval?

Source: www.natuurrapport.be

Source: <https://networknature.eu/>

Doelstellingen van de studie

In deze exploratieve studie wilden we:

- huidige interacties tussen wetenschap en praktijk mbt natuurgebaseerde oplossingen documenteren (Doelst. 1)
- inspirerende voorbeelden van samenwerkingen tussen wetenschap en praktijk pitchen (Doelst. 2)
- aanbevelingen geven aan zowel wetenschap als praktijk die toekomstige samenwerkingen kunnen verrijken (Doelst. 3)

NATUUR.FOCUS

JAARGANG 16 • N°3 • 2017 Maart | Juni | September | December

Tijdschrift over natuurstudie en -beheer | Retouradres: Natuurpunt • Coxiestraat 11 B • 2800 Mechelen

'Mind the gap'

Over de kloof tussen onderzoekers en beheerders
(en hoe ze te dichten)

Kris Verhagen

Het uitstippelen van een gepast beheer voor een natuurgebied is een formidabele uitdaging. Het is een multicriteria-analyse waarbij de actuele toestand, de verwachte ontwikkelingen binnen en buiten het gebied én de meningen en wensen van een hele reeks betrokkenen in rekening gebracht moeten worden. 'Facto-free politics' is geen optie. Beheerders zouden daarom maximaal gebruik moeten kunnen maken van de resultaten van wetenschappelijk onderzoek om hun beheerkeuzes te onderbouwen. In de praktijk zijn de barrières tussen onderzoekers en beheerders echter groot, wat bij beide partijen tot frustraties kan leiden (zie ook Reed et al. 2014). Beheerders blijven vaak op hun tonger zitten omdat onderzoeksresultaten niet in een bruikbare vorm tot bij hen geraken. Onderzoekers hebben soms het gevoel dat beheerders niet voldoende begrip opbrengen voor de specifieke werkwijze nodig voor goed wetenschappelijk onderzoek en onvoldoende rekening houden met de contextafhankelijkheid van onderzoeksresultaten.

In dit artikel wil ik tonen dat een betere afstemming tussen onderzoekers en beheerders kan leiden tot win-winsituaties. Daartoe schets ik eerst hoe beheerders aankijken tegen onderzoek in 'hun' gebied. Vervolgens beschrijf ik enkele kenmerken van wetenschappelijk onderzoek, om tot slot te komen tot een concreet voorstel voor een betere onderlinge afstemming.

Om te kijken wat beheerders vinden van wetenschappelijk onderzoek in 'hun' gebied heb ik een beperkte, verkennende enquête gehouden bij acht verantwoordelijken voor het beheer van grote natuurgebieden in Vlaanderen (> 300 ha), zowel openbare domeinen als gebieden in beheer van private terreinbeheerders verenigingen. De bevroegde beheerders waren over het algemeen zeer positief over wetenschappelijk onderzoek in hun gebied. Terloops werd wel opgemerkt dat, vaak tegenstrijdige, onderzoeksresultaten het beheer moeilijker in plaats van gemakkelijker kunnen maken, waardoor het zou kunnen dat

Mijn eerste, te simplistische, ideeën over dit thema, gepubliceerd in 2017

Gebruikte data

13 interviews met ervaren personen die in de praktijk aan NbS werken:

Agentschap Natuur en Bos
Boerennatuur
Bosgroep Zuiderkempem
Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete
Nationaal Park Hoge Kempen
Natuurpunt
Provincie Antwerpen
Stad Brugge
Stad Gent
Vlaamse Landmaatschappij (VLM)
Vlaamse Milieumaatschappij
Waterlandschap (bij VLM)
West-Vlaamse Intercommunale

Opm: commerciële actoren werden (voorlopig) nog niet bevroegd

Focusgroep met 10 jonge onderzoekers (PhDs en postdocs)

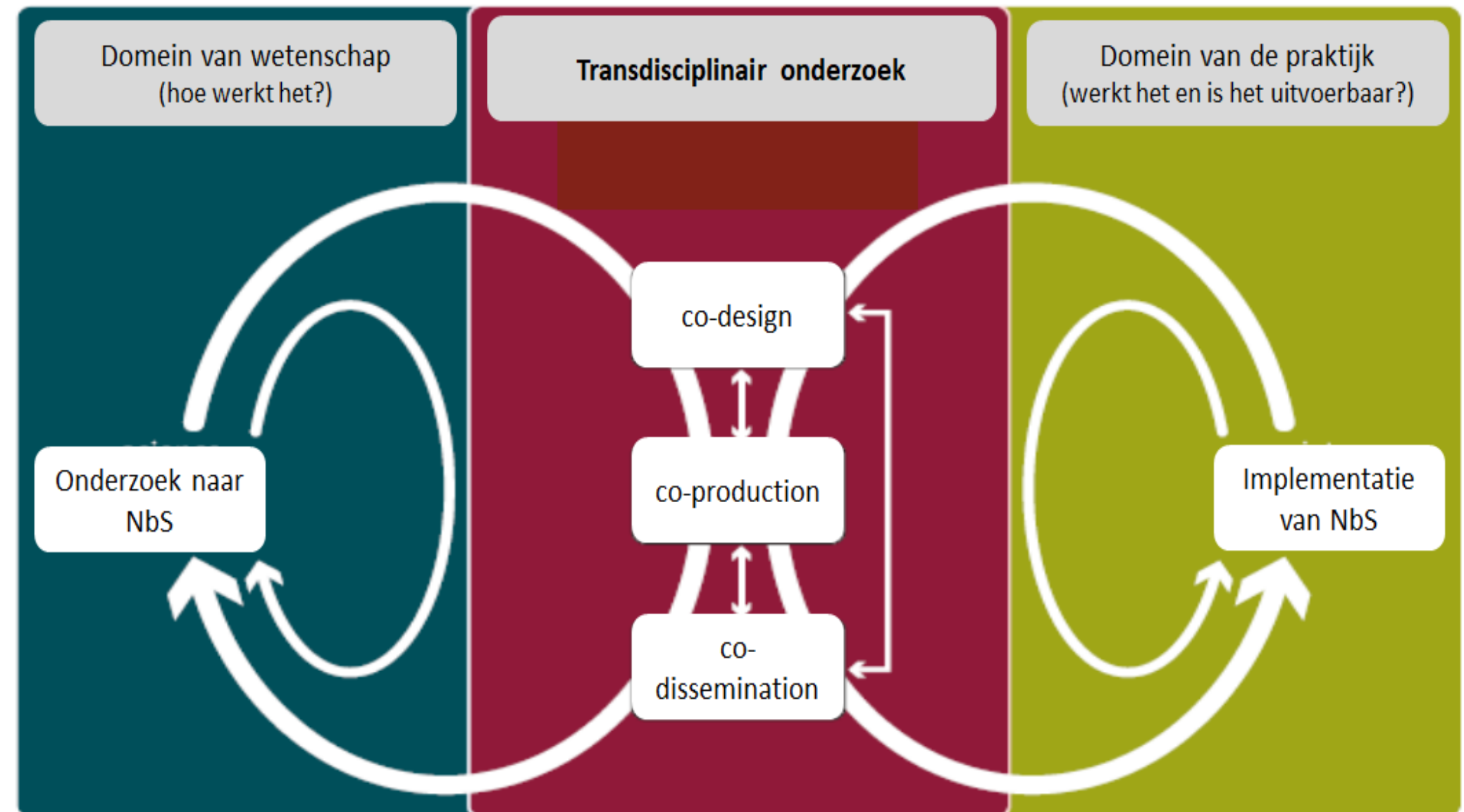

10 gesprekken met collega-onderzoekers verbonden aan:

Biodiversa+ (Parijs)
ETH (Zürich) - Transdisciplinarity Lab
ILVO
INBO
KTH (Stockholm) - Water Centre
Twente University – Faculteit Behavioural, management and Social Sciences
TUM (München) and Berchtesgaden Nationaal Park
University of Copenhagen (Kopenhagen) – Sustainability Centre
UGent – Fac. Politieke en Sociale Wetenschappen
Wageningen University - WIMEK

Doelst. 1: Ruimte voor meer diepgaande vormen van samenwerking tussen wetenschap en praktijk rond natuurgebaseerde oplossingen

Samenwerking wordt **zeer gewaardeerd** door zowel wetenschappers als praktijkmensen, maar er bestaan **barrières** die een meer diepgaande, echte transdisciplinaire samenwerking tussen wetenschap en praktijk op het gebied van NbS beperken.

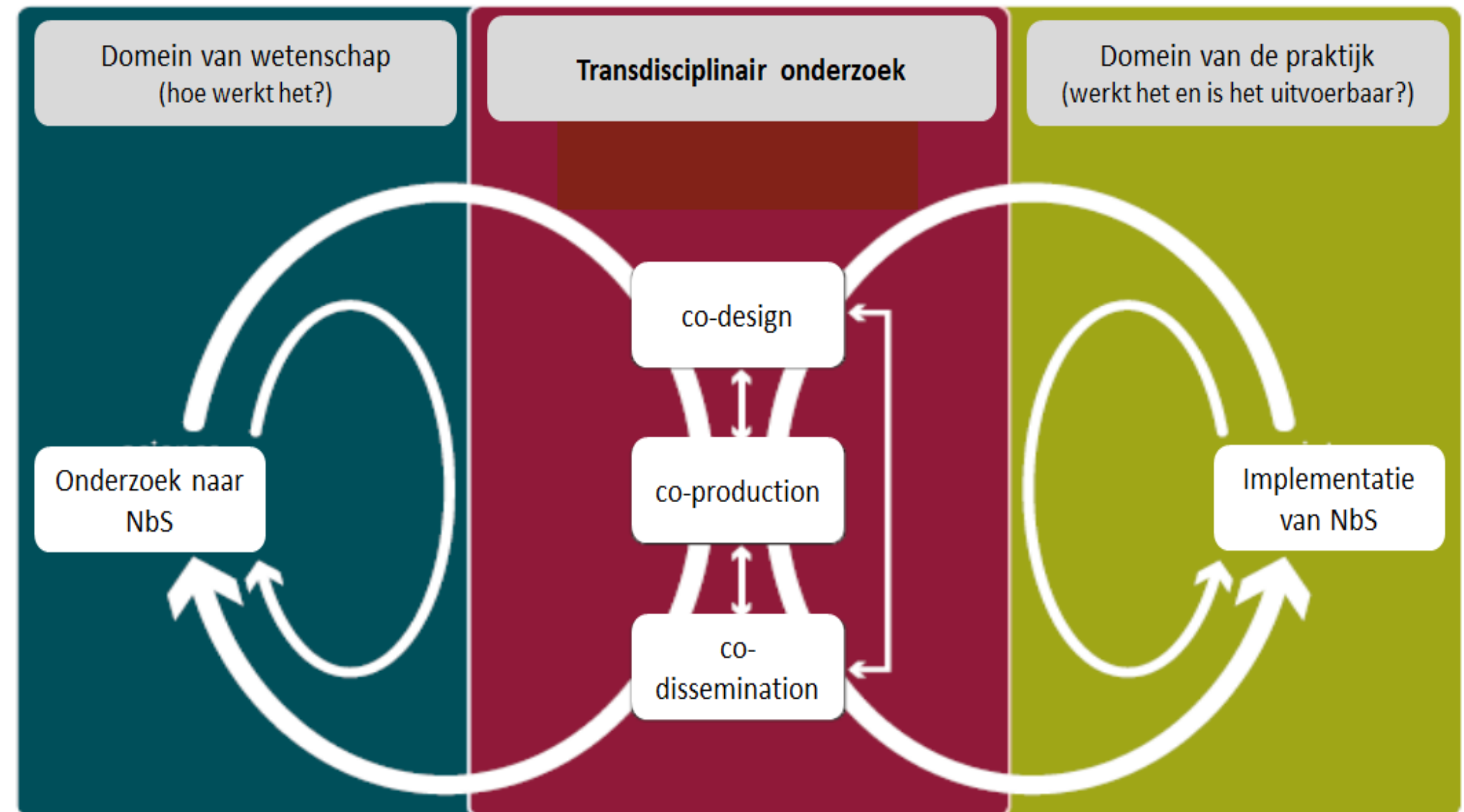
Source: adapted from Pohl et al. 2017

Doelst. 1: Ruimte voor meer diepgaande vormen van samenwerking tussen wetenschap en praktijk rond natuurgebaseerde oplossingen

Samenwerking wordt **zeer gewaardeerd** door zowel wetenschappers als praktijkmensen, maar er bestaan **barrières** die een meer diepgaande, echte transdisciplinaire samenwerking tussen wetenschap en praktijk op het gebied van NbS beperken.

Barrières voor praktijkmensen:

- toegang tot onderzoeksresultaten + geen tijd om ernaar te zoeken
- toegang tot onderzoekers
- beperkte kennisuitwisseling binnen eigen organisatie.

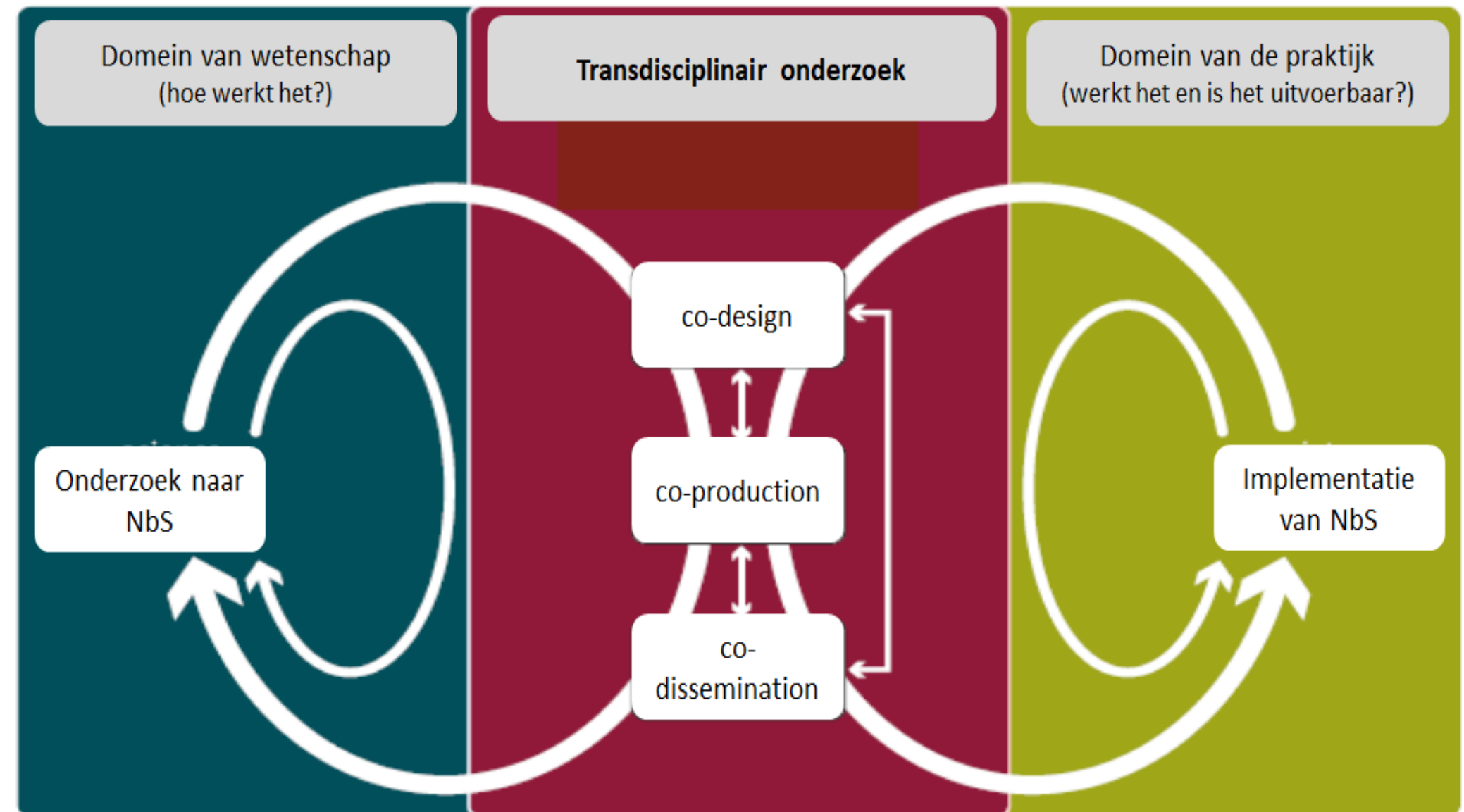
Source: adapted from Pohl et al. 2017

Doelst. 1: Ruimte voor meer diepgaande vormen van samenwerking tussen wetenschap en praktijk rond natuurgebaseerde oplossingen

Samenwerking wordt **zeer gewaardeerd** door zowel wetenschappers als praktijkmensen, maar er bestaan **barrières** die een meer diepgaande, echte transdisciplinaire samenwerking tussen wetenschap en praktijk op het gebied van NbS beperken.

Barrières voor (jonge) wetenschappers:-

- vereisten van academisch onderzoek, waardoor samenwerking vaak nogal instrumenteel wordt benaderd (*'what's in it for me'?*)
- tijd en tijdslijnen
- ...

Source: adapted from Pohl et al. 2017

Doelst 2: Voorbeelden van inspirerende, transdisciplinair-achtige, samenwerkingen tussen wetenschap en praktijk

Observaties:

- Interessante win-win samenwerkingen, maar niet *a priori* geïnitieerd (noch benoemd) als TD-projecten; eerder *ad hoc*
- nadruk op co-productie, minder op co-design of co-disseminatie
- vnl. disciplinele aanpakken, echte interdisciplinariteit is zeldzaam

Gevlinderd Boerenland

Partners: farmers – regionaal landschap – MSc student

Methodiek voor functionele ecologische netwerken in de Prov. Antwerpen

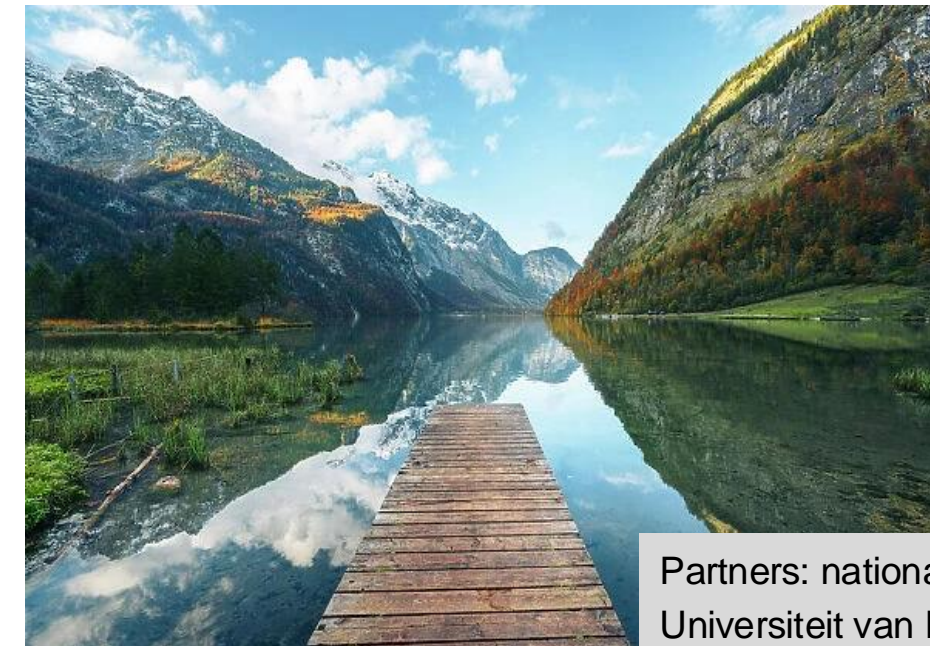
Partners: Staf Provincie Antwerpen – senior wetenschappers

Groenblauwe parels in Ekkergerm

Partners: buurtcomité – PhD student

Onderzoekssamenwerking in Nationaal Park Berchtesgaden

Partners: nationaal park – Techn. Universiteit van München

Doelst. 3: Aanbevelingen om transdisciplinaire samenwerking tussen wetenschap en praktijk te stimuleren

Praktijk (langere termijn)

Waardeer R&D en promoot een kenniscultuur in de organisatie

Doelst. 3: Aanbevelingen om transdisciplinaire samenwerking tussen wetenschap en praktijk te stimuleren

Praktijk (langere termijn)

Waardeer R&D en promoot een kenniscultuur in de organisatie

Wetenschap (langere termijn)

Beloon samenwerking met de praktijk en herevalueer evaluatiecriteria, bv. voor PhDs en postdocs (eerste poging gezien aan Wageningen Universiteit).

Integreer transdisciplinariteit in curricula

Doelst. 3: Aanbevelingen om transdisciplinaire samenwerking tussen wetenschap en praktijk te stimuleren

Praktijk (langere termijn)

Waardeer R&D en promoot een kenniscultuur in de organisatie

Wetenschap (langere termijn)

Beloon samenwerking met de praktijk en herevalueer evaluatiecriteria, bv. voor PhDs en postdocs (eerste poging gezien aan Wageningen Universiteit).

Integreer transdisciplinariteit in curricula

Wetenschap én praktijk (korte termijn)

Leer elkaars functioneren en behoeften kennen, waardoor het gemakkelijker wordt om win-wins te vinden in samenwerkingen

Investeer in langetermijn (bv. plaatsgebonden) samenwerkingsverbanden '*om het ijzer te smeden als het koud is*' (bv. TUM - Berchtesgaden National Park; Stadsacademie UGent - Stad Gent)

Maak gebruik van de complementariteit van verschillende soorten kennisinstellingen (universiteiten, onderzoeksinstituten, adviesbureaus)

Investeer in structuren voor kennisdeling en ontmoetingsplaatsen voor wetenschap en praktijk (bv. Onderzoekers- en Gebruikersplatform voor Bosonderzoek, OBN Natuurkennis in NI)

Doelst. 3: Aanbevelingen om transdisciplinaire samenwerking tussen wetenschap en praktijk te stimuleren

Praktijk (langere termijn)

Waardeer R&D en promoot een kenniscultuur in de organisatie

Wetenschap (langere termijn)

Beloon samenwerking met de praktijk en herevalueer evaluatiecriteria, bv. voor PhDs en postdocs (eerste poging gezien aan Wageningen Universiteit).

Integreer transdisciplinariteit in curricula

Wetenschap én praktijk (korte termijn)

Leer elkaars functioneren en behoeften kennen, waardoor het gemakkelijker wordt om win-wins te vinden in samenwerkingen

Investeer in langetermijn (bv. plaatsgebonden) samenwerkingsverbanden *'om het ijzer te smeden als het koud is'* (bv. TUM - Berchtesgaden National Park; Stadsacademie UGent - Stad Gent)

Maak gebruik van de complementariteit van verschillende soorten kennisinstellingen (universiteiten, onderzoeksinstituten, adviesbureaus)

Investeer in structuren voor kennisdeling en ontmoetingsplaatsen voor wetenschap en praktijk (bv. Onderzoekers- en Gebruikersplatform voor Bosonderzoek, OBN Natuurkennis in NI)

Verlaat de ivoren toren en de werfkeet: maak samenwerkingsverbanden en de natuur gebaseerde oplossingen

Dankuwel*

Kris Verheyen – Labo Bos & Natuur - Vakgroep
Omgeving – UGent

Email: kris.verheyen@ugent.be

*: vooral ook aan Lies Messely, Sylvie Fosselle, Jeroen De Waegemaeker & Fleur Marchand met wie ik dit werk gecocreëerd heb tijdens mijn recente sabbatical op ILVO

